

ความหลากหลายของมรดกทางวัฒนธรรมชุมชนในพื้นที่เทศบาลเมือง
ตะกั่วป่า จังหวัดพังงา สู่แนวทางการจัดการท่องเที่ยว¹
Diversity of Community Cultural Heritage in Muang Takua Pa
Municipality, Phang Nga Province, to Upgrade the Guidelines
of Tourism Management¹

สกาวรัตน์ บุญวรรณ^{2*} เกษตรชัย และหิม³ และบัณฑิตา ฮันท์⁴
Sakawrat Boonwanno^{2*}, Kasetchai Laeheem³ and Banthita Hunt⁴

¹ บทความเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนในพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า จังหวัดพังงา”

² นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สงขลา 90110

³ รศ.ดร., ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สงขลา 90110

⁴ อ.ดร., ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สงขลา 90110

¹ This article is part of thesis research entitled "Participatory Action-Research Cultural Tourism Management by Takuapa Old Town Community, Phang-nga Province"

² Ph.D. Student, Doctoral of Philosophy in Human and Social Development, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Songkhla, 90110, Thailand

³ Assoc. Prof. Dr., Department of Educational Foundation, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Songkhla, 90110, Thailand

⁴ Lecturer, Dr., Department of Educational Foundation, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Songkhla, 90110, Thailand

* Corresponding author: E-mail address: Sakawteoy@hotmail.com

(Received: January 24, 2020; Revised: April 29, 2020; Accepted: May 5, 2020)

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอการศึกษามรดกทางวัฒนธรรมและเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา คัดเลือกข้อมูลสองชุมชนคือชุมชนตลาดใหญ่และชุมชนเสนานุชรังสรรค์ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 12 คน และการประชุมกลุ่มจำนวน 6 คน นอกจากนี้ยังอาศัยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลจำแนกหมวดหมู่ ตีความและสรุปผลด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความหลากหลายของมรดกทางวัฒนธรรมแบ่งเป็นแบบจับต้องได้และจับต้องไม่ได้ มีความเกี่ยวเนื่องกับกลุ่มชาติพันธุ์และความรุ่งเรืองของอดีตของการทำเหมืองแร่ ส่งผลก่อให้เกิดเป็นการดำรงอยู่ของวิถีชีวิตทั้งในเรื่องของ สถาปัตยกรรม วัด การแต่งกาย ประเพณี เทศกาล เป็นต้น ลักษณะเด่นของสถานที่ทางประวัติศาสตร์ผ่านการสืบสาน ทักษะ ระบบคิด ถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นผ่านจิตวิญญาณของชุมชน 2) การปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชนและการเห็นถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ นำไปสู่แนวคิดในการจัดการกับแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมผ่านการออกแบบแนวทางการท่องเที่ยว การนำอดีตมาเป็นองค์ประกอบผ่านรูปแบบกิจกรรม โปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้กับชุมชน โดยการนำแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีมาร่วมเพื่อนำไปปรับใช้สู่การจัดเก็บมรดกทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในพื้นที่

คำสำคัญ: ความหลากหลายของมรดกวัฒนธรรม เทศบาลเมืองตะกั่วป่า การจัดการท่องเที่ยว

Abstract

This article presents a study of the cultural heritage and proposes guidelines for tourism management in the Takua Pa municipality area, Phang Nga province. Two communities, namely, Talat Yai Community and Senanuch Rangsang Community, were selected for data collection using qualitative research methods. An in-depth interview was held with 12 participants and a focus group discussion was organized with 5 participants. In addition, non-participant observation was also conducted. The data were analyzed, categorized, and interpreted. The results were summarized using descriptive statistics. The research results are as follows. 1) diversity of cultural heritage is divided into tangible and intangible forms. It is related to ethnic groups and the former prosperity of mining resulting in the existence of a way of life in terms of architecture, temple, dress, tradition, festivals, etc. The distinctive characteristics of historical places through the transfer of thinking skills are passed on from generation to generation through the spirit of the community. 2) the interaction of local people in the community and their appreciation of the community history lead to ideas for managing cultural heritage sites through the design of tourism guidelines in which the past constitutes an element of the design of tourism program activities to promote the creative economy for the community and appropriate technology is used for the sustainable storage of cultural heritage in the area.

Keywords: Cultural Heritage Diversity, Takua Pa Municipality, Tourism Management Plan

บทนำ

การอนุรักษ์และจัดการมรดกทางวัฒนธรรมเป็นการจัดการให้คนในชุมชนมีความคุ้นเคยรวมถึงกิจกรรมและสามารถเป็นแนวทางโครงการในการอนุรักษ์เมืองได้ ซึ่งกิจกรรมที่ได้จากโปรแกรมในการพัฒนาการท่องเที่ยวรวมทั้ง การให้ความสำคัญควบคู่กับศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนด้วยตัวเอง รวมถึงการเป็นต้นแบบชุมชนในการพัฒนาที่ดีด้วย ดังที่ Nagy [1] กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวบนฐานหลักทางมรดกทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญของกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นอีกแนวทางหนึ่ง โดยต้องมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายและดึงความมีเสน่ห์ของแต่ละพื้นมาพิจารณา เป็นนวัตกรรมสามารถพัฒนาเป็นสิ่งใหม่ต่อยอดเป็นจุดขายของชุมชนเรียกได้ว่า การยกระดับเน้นเรื่อง “มรดกทางวัฒนธรรม” (Cultural Heritage) ท่ามกลางกระแสของการเปลี่ยนแปลงส่งผลให้มีการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบไม่หยุดนิ่งในการเข้ามาทำให้วิถีดั้งเดิมอาจจะเปลี่ยนแปลง แต่สิ่งจำเป็นต้องให้ชุมชนมีการปรับตัวเพื่อรองรับกับกระแสที่เกิดขึ้นซึ่งอาศัยแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เน้นการพัฒนาเพื่อมุ่งเน้นการการรักษาสมดุล ควบคู่ไปกับระบบเศรษฐกิจรวมถึงโครงสร้างทางสังคม ในการให้ความสำคัญอีกทั้งแนวคิดการจัดการมรดกวัฒนธรรมให้เป็นไปอย่างเหมาะสม [2] เพื่อประโยชน์และต้องไม่ส่งผลเสียต่อมูลค่าทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่น

ในการให้ความสำคัญกับมรดกทางวัฒนธรรมที่นำมาใช้เป็นกรอบในงานศึกษาชิ้นนี้สนใจประเด็นเรื่องของการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรม มีข้อแตกต่างทั้งการจำแนกมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Cultural Heritage) ตามเกณฑ์ของการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ UNESCO [3] เน้นเรื่องของสถานที่ที่เป็นสำคัญที่ไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้มีลักษณะเป็นรูปธรรม เช่น ศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ โบราณสถาน อนุสรณ์สถานและแหล่งประวัติศาสตร์ จิตกรรม ศิลปหัตถกรรม เป็นต้น และในส่วนของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้มีลักษณะเป็นนามธรรม จากการส่งเสริมอนุสัญญาด้วยการสงวนการรักษา มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) UNESCO [4] ได้กำหนดขอบเขตลักษณะไว้ 5 สาขานี้ 1) ประเพณีและการแสดงออก 2) ศิลปะการแสดง 3) แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และเทศกาล 4) ความรู้และธรรมเนียมปฏิบัติเกี่ยวกับการปกป้องมรดกทางวัฒนธรรม และ 5) งานช่างฝีมือดั้งเดิม กล่าวถึงประเพณีหรือแนวปฏิบัติพื้นที่ทางวัฒนธรรมจากผลของชุมชนในการแสดงออก ความรู้ และทักษะรวมทั้งในการอธิบายในเรื่องของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ทั้งความรู้ ประเพณี เทศกาล วิถีที่ปฏิบัติสืบเนื่องต่อกันมาถูกสร้างและถ่ายทอดผ่านการสั่งสมมีการกำหนดกรอบเป็นคตินิยมของชุมชน ที่ถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น และสิ่งที่ขับเคลื่อนในเรื่องทุนของอดีตที่แสดงถึงอัตลักษณ์ที่มีการรื้อฟื้น แนวปฏิบัติทางสังคมในทิศทางเดียวกันสะท้อนการขับเคลื่อนทางสังคมให้สามารถสืบต่อได้ รวมถึงกฎบัตรประเทศไทยว่าด้วยการบริหารจัดการแหล่งมรดกวัฒนธรรม [5] นับว่าเป็นการบริหารงานการจัดการที่เน้นการสร้างสรรคอันมีคุณค่าที่ตกทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น แสดงให้เห็นวัฒนธรรมที่โดดเด่นและเอกลักษณ์เน้นพัฒนาขนบธรรมเนียมของท้องถิ่นเป็นหลัก

กรอบคิดในการให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ จัดการและรื้อฟื้นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้นั้น เป็นสิ่งบ่งชี้ให้เห็นถึงการคำนึงถึงฐานทรัพยากรเป็นหลักอิงตามความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากร ที่ต้องเน้นสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติเป็นสิ่งจำเป็น รวมทั้ง ความเป็นมาในอดีตผ่านร่องรอยในการยกระดับ ซึ่งจังหวัดพังงา บริเวณพื้นที่เทศบาลเมืองตะกั่วป่าเป็นอีกสถานที่หนึ่งนับว่า มีจุดเด่นทางด้านฐานทรัพยากรธรรมชาติ และลักษณะเด่นของการรื้อฟื้นฐานมรดกวัฒนธรรมของตนเองมาปรับ

เพื่อการท่องเที่ยวการมีประวัติศาสตร์เป็นทุนถือเป็นความพร้อมของพื้นที่สะท้อนเรื่องราวที่สำคัญในอดีตที่สามารถจัดการได้เพียงแต่ยังไม่มีการจัดการองค์ความรู้เท่าที่ควร [6] ด้วยลักษณะสภาพของพื้นที่เทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงาด้วยความเป็นเมืองท่าตั้งแต่อดีตก่อให้เกิดการเข้ามาของกลุ่มคนเป็นชุมชนเก่าแก่ของชาวจีนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เข้ามาเนื่องจากความรุ่งเรืองในยุคของการทำเหมืองแร่ดีบุกในสมัยรัชกาลที่ 7 ด้วยฐานทางทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ส่งผลให้จุดเด่นของตะกั่วป่าในอดีตนั้นคือคึกคักของกลุ่มคนที่เข้ามาติดต่อค้าขายมีความหลากหลาย และนับว่าเป็นการก่อรูปเป็นทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่มีศักยภาพและความพร้อมที่ถูกถ่ายทอดทางประเพณี วัฒนธรรม เทศกาล อาคารโบราณ สถาปัตยกรรม การแต่งกาย อาหารพื้นถิ่น เป็นต้น ล้วนเป็นแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและมีความโดดเด่น รวมทั้งอัตลักษณ์ที่ชัดเจนที่ยังคงสัมผัสได้กับผู้ไปเยือน

จากปรากฏการณ์ในการดำเนินวิถีชีวิตที่แปรเปลี่ยนไปตามระบบเศรษฐกิจ และต้องปรับเปลี่ยนเพื่อยุ่รอดตามพลวัตของสังคม ผู้วิจัยจึงมองว่า เงื่อนไขใดที่จำเป็นในการปรับตัวที่สามารถให้ชุมชนอยู่ได้จากการลงพื้นที่ภาคสนามสะท้อนให้เห็นทุนทางวัฒนธรรม ในส่วนของมรดกที่มีคุณค่าของบริบทในย่านเมืองเก่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มคน ช่วงอายุ และการประกอบอาชีพมีความเปลี่ยนแปลงแต่การมองเห็นถึงความสัมพันธ์ของคนในพื้นที่ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในการกำหนดกรอบของแนวทาง ผลักดันเพิ่มกำลังขีดความสามารถและการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า ที่ครอบคลุมและสามารถเป็นต้นแบบในการพัฒนา รวมทั้งการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว บทความวิจัยนี้เพื่อศึกษาการยกระดับการท่องเที่ยวภายใต้ฐานมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน โดยดึงจุดเด่นของพื้นที่นำมาพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ อีกทั้งส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษามรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่เทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา
2. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่เทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

ระเบียบวิธีการศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้เป็น 2 ด้านดังนี้

1. ด้านพื้นที่การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพื้นที่เทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา โดยผู้วิจัยมีการสำรวจพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองตะกั่วป่าทั้งหมด 7 ชุมชน และได้คัดเลือกใช้ในการวิจัยจำนวน 2 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนตลาดใหญ่ และชุมชนเสนานุสรณ์เนื่องจากพื้นที่ข้างต้น พบสถานที่ทางประวัติศาสตร์ ความหลากหลายของมรดกวัฒนธรรมที่เห็นได้ชัด และมีการจัดกิจกรรมโดยใช้บริเวณสองชุมชนดังกล่าว อีกทั้งเป็นที่ตั้งของอาคารโบราณ สถาปัตยกรรม จำหน่ายอาหาร ขนมพื้นถิ่น พิพิธภัณฑ์ชุมชน และวัดเก่าแก่ที่มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่อย่างเห็นได้ชัด

2. ด้านเนื้อหาบทความวิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาประเด็นของสภาพพื้นที่ศึกษาข้อมูลในเรื่องประวัติศาสตร์ในตะกั่วป่าตั้งแต่อดีต และได้กำหนดกรอบของการศึกษาการทบทวนวรรณกรรมใน 2 ประเด็น ดังนี้

1) ประเด็นในเรื่องของมรดกทางวัฒนธรรม เป็นการศึกษาในเรื่องมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ และจับต้องไม่ได้ โดยเน้นไปในส่วนของการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมในการแบ่งประเภทออกเป็นสองประเภท คือ แบบรูปธรรมที่เห็นได้ชัด คือ งานจำพวกศิลปกรรม งานฝีมือ เครื่องใช้ และโบราณสถาน ส่วนแบบนามธรรม คือ ความเชื่อ ประเพณี ขนบธรรมเนียม และภาษา ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษจากอดีต [7] อันหมายถึง สิ่งที่เกิดทอดจากมรดกหรือกลุ่มบุคคล สังคม กล่าวได้ว่า ทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้กับทรัพยากรวัฒนธรรมที่จับต้องได้ไม่ได้แยกออกจากกัน แต่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเป็นเส้นใยเป็นเกลียวกัน [8] การพิจารณาถึงกฎเกณฑ์จากการศึกษาของธนิศ เลิศชาญฤทธ์ [9] ที่ต้องคำนึงในส่วนของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่นั้นสามารถสรุปได้ 3 ข้อเสนอที่ต้องมีการคำนึงถึงหลัก 3 หลัก 1) ฐานทรัพยากรชีวิตจำกัดของการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงเงื่อนไขทางกายภาพการรักษาสภาพดั้งเดิมของชุมชน รวมทั้งความสามารถในการรองรับของทรัพยากรวัฒนธรรมที่สำคัญ ทั้งการคำนึงถึงผลทางบวกและทางลบของการดำรงของทรัพยากรเป็นสำคัญ 2) ประชาชนในพื้นที่ ความเป็นเจ้าของ (Ownership) ตัวแทนของการครอบครองแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม นำไปสู่การจัดการหรือความคาดหวังและตระหนักของชุมชนต่อการเข้ามาของนักท่องเที่ยวโดยประชาชนในพื้นที่ (Local Population) การจัดการหรือการพัฒนาในแหล่งสงวนรักษาแหล่งทรัพยากร และ 3) การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม ปัจจัยของการพิจารณาทั้งก่อนการพัฒนาและการกำหนดทางเลือก ผลกระทบความสามารถในการรองรับทรัพยากรทางวัฒนธรรม และการอนุรักษ์ความกลมกลืน การสงวนรักษา รวมทั้ง การส่งเสริมความเข้มแข็งการอนุรักษ์ซ่อมแซม อีกทั้ง การสร้างจำลองการสร้างสิ่งใหม่มาทดแทน การนำกลับมาใช้ใหม่ การฟื้นฟูโดยรักษาให้ยาวนาน และไม่สูญหายไป งานศึกษาหลายชิ้นเกี่ยวกับการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมถูกนำมาใช้ในการอธิบายและเป็นเครื่องมือที่ถูกนำมาใช้ในการท่องเที่ยวพบในหลากหลายประเด็น เช่น การพัฒนาตัวบ่งชี้ การจัดการภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการมรดกทางวัฒนธรรม การประเมินมรดกทางวัฒนธรรม และการนำระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์มาใช้กับการจัดการบริบททางการท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่ง Ji [10] มองว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากในการนำมาเป็นทัศนะของกรอบวิจัย คือ ต้องมีการกำหนดแผนการดำเนินการที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งพิจารณาจากบนลงล่างให้เป็นแบบบูรณาการ และอำนาจการตัดสินใจของผู้รับผลประโยชน์ร่วมด้วย

2) ประเด็นในเรื่องของแนวคิดการจัดการท่องเที่ยว เป็นการศึกษาการทบทวนวรรณกรรมที่นำมาใช้ในการอธิบายกระบวนการแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวถึงความเป็นไปได้ สำหรับหลักการสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวเป้าประสงค์หลักในการจัดการท่องเที่ยว Mowforth and Munt [11] ได้จำแนกเกณฑ์ที่ใช้เป็นหลักในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่าต้องมีองค์ประกอบทั้งด้านสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การศึกษา และการมีส่วนร่วมจากท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ นำไปสู่การบริหารจัดการอย่างครบวงจร คือ การเน้นในเรื่องของฐานทางทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ วิธีของการใช้ฐานทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ด้านองค์กรชุมชน มีระบบการเข้าใจกันและมีตัวแทนการให้ความรู้และทักษะในกระบวนการของการพัฒนา ด้านการจัดการ มีกฎกติการ่วมกัน มีการกระจายรายได้และประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ และด้านกระบวนการเรียนรู้ คือ การเข้าใจวิถีของตนเองและวัฒนธรรมที่แตกต่าง การเคารพสร้างจิตสำนึกร่วมกัน [12] โดยโอกาสหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบชุมชนนั้นต้องอาศัยฐานสำหรับสมาชิกชุมชนให้ทุกภาคส่วนล้วนมีการกระจายรายได้อย่างแท้จริง ต้องมีการเสริมพลังสร้างความยุติธรรมทางสังคมและการพึ่งพาตนเอง [13] งานศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรมในเรื่องของการจัดการท่องเที่ยวเป็นการบริหารจัดการโดยใช้ทุนเดิม

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมผลประโยชน์ การพัฒนาศักยภาพของชุมชนเพื่อรองรับกับการท่องเที่ยว การสร้างความตระหนักในการจัดการตลอดจนผลกระทบ และแรงจูงใจในการจัดการท่องเที่ยว เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาข้อมูลความหลากหลายของมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อยกระดับสู่แนวทางการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่เทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

การกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 12 คน โดยมีวิธีการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลผู้ที่สำคัญในพื้นที่ สามารถบอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ชุมชน และการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยได้อีกทั้ง ยังต้องคลุกคลีในการจัดกิจกรรมกับการท่องเที่ยว คือ ผู้รู้เรื่องประวัติศาสตร์ในพื้นที่ คนที่อาศัยในพื้นที่ พระสงฆ์ คณะกรรมการชุมชน และการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 6 คน คัดเลือกจากการผู้ที่มีความรู้เป็นกลุ่มภายใน (Insider) กับกลุ่ม (Outsider) รวมกัน เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลบางท่านไม่ได้อาศัยในพื้นที่ แต่เป็นผู้ที่จัดกิจกรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนการเคลื่อนไหวในการขับเคลื่อนแผน คือ กลุ่มสมาชิกคณะกรรมการชุมชน กลุ่มเจ้าหน้าที่ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว และคนในชุมชนบริเวณสองชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือการศึกษาวิจัยในการเก็บข้อมูลทั้งการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชุมชน รวมทั้ง การลงพื้นที่ภาคสนาม การแนะนำตัวของผู้วิจัยและการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนร่วมด้วย ด้วยการสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured In-depth Interview) จากนั้น ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกในลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-ended) ผ่านเรื่องเล่า ใช้เทคนิคแบบการเรียนรู้และเข้าถึงชุมชนจากปากต่อปาก (Snowball Sampling Technique) เพื่อให้ได้ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ มีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการสร้างกลุ่มเครือข่ายแบบต่อยอด ซึ่งแบบสัมภาษณ์สร้างขึ้นจากประเด็นตามวัตถุประสงค์สัมภาษณ์ ในประเด็นมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ แล้วนำมาจำแนกเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และไม่ได้ ทั้งลักษณะที่ตั้ง ประวัติศาสตร์ ความเป็นมา การตั้งถิ่นฐาน กลุ่มชาติพันธุ์ องค์กรทางสังคม และทรัพยากรธรรมชาติ และมีการสัมภาษณ์ รวมทั้ง การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group discussion) การกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแหล่งข้อมูลทางมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน สู่แนวทางการยกระดับในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล

เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่ม การได้ซึ่งข้อมูล จะรวบรวมในประเด็นที่ศึกษาเดียวกัน และใช้วิธีการสังเกตผู้ถูกสัมภาษณ์ในขณะที่พูดคุยด้วย นำสิ่งที่ได้มาเป็นประเด็นในการสนทนากลุ่มจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับกลุ่มเกี่ยวข้อง นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มย่อย รวมทั้ง การบันทึกภาคสนาม นำมาจัดหมวดหมู่ลำดับความสำคัญและนำเสนอแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห (Descriptive) มีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ทั้งในด้านข้อมูล การพิจารณาในเรื่องของเวลา สถานที่ และการสัมภาษณ์แหล่งบุคคลที่แตกต่างกันในการกลับไปสะท้อนข้อมูลเมื่อรวบรวมเสร็จ ด้านผู้วิจัยอาศัยการสังเกตในเวลาที่แตกต่างกันและอาศัยผู้ช่วยผู้วิจัยไปสัมภาษณ์ร่วมด้วย และด้านวิธีรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการศึกษานำเสนอข้อมูลที่สมบูรณ์ต่อไป

ผลการวิจัย

1. มรดกทางวัฒนธรรมในเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

“ทุน” ในการพัฒนาของตะกั่วป่าที่บ่งบอกถึงฐานทางทรัพยากรที่สามารถแบ่งได้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ สะท้อนเรื่องราวของยุคสมัยของประวัติศาสตร์ที่เริ่มมีกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์เข้ามาในพื้นที่ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 ส่งผลให้เกิดเป็นสิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งความศรัทธาของกลุ่มคน ผวนกับ บรรยากาศที่อุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ และวิถีชีวิตดั้งเดิมตั้งแต่อดีต ซึ่งหากกล่าวถึงวัดในบริเวณพื้นที่ย่านเมืองเก่าชุมชนตลาดใหญ่ และชุมชนเสนานุชรังสรรค์ที่คนในชุมชนนับถือจำนวน 3 วัดด้วยกัน คือ วัดปทุมธารา วัดเสนานุชรังสรรค์ และวัดคูหาภิมุข วัดทั้งสามเป็นวัดที่พบวัตถุโบราณตั้งแต่อดีตที่เป็นหลักฐานสะท้อนถึงความเจริญรุ่งเรืองของพื้นที่ รวมทั้ง ความโดดเด่นในเรื่องของอาหารท้องถิ่นในพื้นที่ทั้งอาหารคาวและอาหารหวานขึ้นชื่อ มีกรรมวิธีการทำสูตรจากโบราณ เช่น เต้าส้อ หมูฮ้อง และน้ำพริก เป็นต้น สืบเนื่องจากกรรมวิธีถนอมอาหารจากการทำเหมืองในอดีตรวมทั้งประเพณี วัฒนธรรมที่มีเสน่ห์ ส่งผลให้กลุ่มคนในพื้นที่ทั้งที่มีวิถีปฏิบัติทั้งวิถีของการดำเนินชีวิตที่สืบเนื่องต่อกันมา ส่งผลให้ตะกั่วป่าเป็นเมืองของอารยธรรมเก่าแก่อย่างแท้จริง หากกล่าวถึงฐานทางทรัพยากรในพื้นที่เทศบาลเมืองตะกั่วป่าในข้อค้นพบ ที่จะนำมาใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพนั้นสามารถแบ่งฐานในการแบ่งกลุ่ม เพื่อให้ครอบคลุมในเรื่องของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ในพื้นที่เทศบาลเมืองตะกั่วป่า ไว้ดังนี้

1. กลุ่มมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Cultural Heritage)

1) กลุ่มเมืองเก่าแหล่งโครงสร้างทางสถาปัตยกรรม อาคารโบราณ ทรงอาคารแบบจวนเจ้าเมืองในพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่าเป็นการก่อสร้างและเข้ามาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 ที่เข้ามาค้าขายในพื้นที่เป็นทรงอาคารแบบสองชั้นมีแบบปูนหน้าจั่ว หน้าต่างและหอนาคีที่เชื่อมกันคล้ายคลึงกับหลายพื้นที่แถบฝั่งอันดามัน ลักษณะอาคารและพื้นที่ใช้สอยใช้เป็นที่พักและทำการค้าขายในพื้นที่ และมีอาคารโบราณในบริเวณพื้นที่ถนนอุดมธาราและถนนศรีตะกั่วป่ายังคงหลงเหลืออยู่ให้พบเห็น

2) กลุ่มพิพิธภัณฑ์ชุมชน และพิพิธภัณฑ์ส่วนบุคคลในการเก็บรวบรวมสิ่งของโบราณจากยุคของการทำเหมือง และการค้าขาย รวมทั้ง ในเรื่องของการแต่งกายชุดเครื่องประดับที่ได้เก็บรวบรวมไว้เป็นเอกลักษณ์ของตะกั่วป่า

3) กลุ่มอาหารและขนมพื้นถิ่น สิ่งสะท้อนถึงวัฒนธรรม คือ อาหารที่สืบเนื่องมาตั้งแต่ยุคของเหมืองแร่เป็นกรรมวิธีในการถนอมอาหาร โดยในปัจจุบันมีอาหารบางชนิดได้เลือนหายไปบ้างหรือมีการทำเฉพาะในพิธีกรรม เช่น งานศพ งานแต่งงาน เป็นต้น แต่อาหารบางชนิดได้มีการทำและเป็นของขึ้นชื่อของตะกั่วป่านำมาจัดจำหน่าย เช่น ขนมผิง ขนมเต้าส้อ เป็นการสืบสาน รักษา และต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมที่ยังคงดำรงรักษาต่อกันมา แต่ไม่ปรากฏเรื่องของการสาธิตการทำเพื่อรองรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้

4) กลุ่มสิ่งของสำคัญทางประวัติศาสตร์และสิ่งของเครื่องใช้ในอดีต ซึ่งถูกจัดเก็บไว้ภายในวัด ซึ่งในพื้นที่ชุมชนตลาดใหญ่และชุมชนเสนานุชรังสรรค์มี 3 วัด คือ วัดปทุมธารา วัดเสนานุชรังสรรค์ และวัดคูหาภิมุขที่เป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่มีการค้นพบที่บ่งบอกถึงความเจริญในอดีตซึ่งคนในชุมชนจะนำมารวบรวมจัดเก็บไว้ เช่น ลูกนิมิตระยยะเวลา 300 ปี เหรียญกษาปณ์ อุปกรณ์ของการทำเหมืองแร่

พงศาวดาร พระไตรปิฎก พระพุทธรูปเก่าแก่ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 และเครื่องมือแบบโบราณ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากคนในชุมชนที่เป็นคนในพื้นที่เอง และเคยอาศัยอยู่ได้ย้ายถิ่นฐานออกไปแล้ว อีกทั้ง กลุ่มจังหวัดในโครงการกลุ่มส่งเสริมการปรับปรุงทัศนียภาพชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ร่วมด้วยในการนำมาจัดแสดงแก่นักท่องเที่ยว

2. กลุ่มมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage)

กลุ่มด้านประเพณี เทศกาลที่เห็นได้ชัดในพื้นที่ คือ งานเทศกาลกินผัก (เทศกาลกินเจ) และงานเปิดเมืองตะโกลา ซึ่งกล่าวได้ว่า เป็นการขนานนามในงานการจัดกิจกรรม ที่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานในการสนับสนุนทางการท่องเที่ยวรวมทั้งทางจังหวัดพังงาด้วย และงานเทศกาลกินผักแฝงไว้ซึ่งพิธีกรรมที่สืบเนื่องต่อกันมาจากการอดีตซึ่งในพื้นที่ชุมชนตลาดใหญ่ที่ตะกั่วป่าจะจัดขึ้นประมาณ 9 วันและการเคารพนับถือไหว้เทวดา ไหว้เจ้าที่คุ้มครองบ้านเรือนของกลุ่มไทยเชื้อสายจีน

ตารางที่ 1 สรุปลักษณะเด่นของฐานมรดกทางวัฒนธรรมชุมชนที่สามารถผลักดันสู่การท่องเที่ยว

ภาพประกอบ	สถานที่	ลักษณะเด่น
	ศาลเจ้าพ่อกวนอู	สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของคนในพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า ที่สะท้อนถึงความศรัทธาซึ่งคนในพื้นที่เรียกว่า “อามไต้” เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมของคนไทยเชื้อสายจีน
	จวนเจ้าเมือง ตะกั่วป่า	ลักษณะเป็นกำแพงคั่นกันสันนิษฐานว่าในอดีต เป็นที่อยู่อาศัยและว่าราชการอีกทั้งเพื่อป้องกันกลุ่มชาวจีน ในอดีตนั้นที่ขัดผลประโยชน์จากการทำเหมืองแร่ดีบุก ปัจจุบันเป็นสถานที่จัดงานสำคัญของคนในพื้นที่
	พิพิธภัณฑะบ่า ยะยาฝังอันดามัน	พิพิธภัณฑ์ที่ใช้เก็บรวบรวมประวัติความเป็นมา สิ่งของ เครื่องใช้ เรื่องราวความเป็นมาของชุดบะบ่า ยาย่า เครื่องประดับและวิถีของคนในตะกั่วป่ากับการแต่งกาย
	หม้อสตีมน้ำ	ชิ้นส่วนของเรือกลไฟในสมัยของพระยา เสนานุชิต (นุช ณ นคร) ใช้เพื่อปราบโจรสลัดและขนส่งสินค้า ข้อเสนอฐานว่ามีเรื่องจมบริเวณแม่น้ำตะกั่วป่า และค้นพบหม้อสตีมน้ำ ชี้ให้เห็นอดีตของลำน้ำใหญ่ ที่แสดงถึงเจริญด้านพาณิชย์ในพื้นที่

ตารางที่ 1 สรุปลักษณะเด่นของฐานมรดกทางวัฒนธรรมชุมชนที่สามารถผลักดันสู่การท่องเที่ยว (ต่อ)

ภาพประกอบ	สถานที่	ลักษณะเด่น
	วัดคูหาภิมุข	วัดเก่าแก่ที่แรกตั้งอยู่ในเขตชุมชนตลาดใหญ่ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำตะกั่วป่า ภายในวัดมีสิ่งของเครื่องใช้และมีการชุดค้นพบวัตถุโบราณ เช่น เหรียญกษาปณ์ ถ้วยชาม และลูกนิมิต 300 ปี สันนิษฐานว่า ด้วยสภาพของการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศของตะกั่วป่า ส่งผลให้มีการชุดค้นเจอสิ่งของโบราณ และถูกนำมาเก็บรวบรวมไว้ที่วัดคูหาภิมุข
	วัดปทุมธารา	วัดที่ชุมชนเรียกติดปากว่า วัดหน้าเมืองสันนิษฐานว่าสร้างในรัชกาลที่ 3 โดยในอุโบสถมีเก่าแก่พบพระพุทธรูปเป็นจำนวนมากที่ได้ตั้งประดิษฐาน และเป็นที่ตั้งของวัตถุโบราณหลายชนิด
	งานเปิดเมืองตะโกลา	งานที่ถูกจัดขึ้นประมาณเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี จัดบริเวณจวนเจ้าเมือง เพื่อระลึกถึงเมืองตะกั่วป่าในอดีต ภายในงานมีการแสดงนิทรรศการกลุ่มชาติพันธุ์ วิถีชีวิต อาหาร การแต่งกายผ่านการจำลองภาพ และการจัดแสดง วิถีเหมืองแร่ในอดีต ที่สะท้อนความเป็นตัวตนของตะกั่วป่าในปัจจุบัน
	สถาปัตยกรรมและอาคารโบราณ	ในพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่านั้นพบว่า ความโดดเด่นคือมีลักษณะของสถาปัตยกรรม ที่คล้ายคลึงกับเมืองเก่าในจังหวัดภูเก็ตและอีกหลายพื้นที่ โดยยังพบว่า มีผู้อาศัยแทบทุกหลัง ลักษณะของบ้านมีสองชั้นหน้าบ้านมีการขายสินค้า มีพื้นที่ใช้สอยภายในตัวบ้าน หงอคำชี้ทางเชื่อมระหว่างอาคารแต่ละบ้าน และทรงอาคารเฉพาะที่โดดเด่น พบมากบริเวณถนนศรีตะกั่วป่า ถนนอุดมธารา ถนนกลั่นแก้ว ถนนมนตรี 2
	เทศกาลกินผัก	พิธีกรรมกินเจที่จัดขึ้นบริเวณย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า โดยคนในพื้นที่จะขนานนามว่า “เทศกาลกินผัก” มีลักษณะคล้ายคลึงกับจังหวัดภูเก็ต โดยจะมีกิจกรรมประมาณ 9 วัน และเป็นเทศกาลที่ส่งผลให้คนที่มิบ้านอยู่ที่ตะกั่วป่า กลับมาบ้านรวมทั้งลูกหลานของคนในพื้นที่นิยมกลับมาในช่วงเทศกาลกินเจเป็นจำนวนมาก

ตารางที่ 1 สรุปลักษณะเด่นของฐานมรดกทางวัฒนธรรมชุมชนที่สามารถผลักดันสู่การท่องเที่ยว (ต่อ)

ภาพประกอบ	สถานที่	ลักษณะเด่น
	บ้านขุนอินทร์	สถานที่ที่เป็นศิลปะและแหล่งมรดกลักษณะอาคารเป็นแบบสองชั้นประยุกต์ที่สร้างจากช่างชาวจีนราว พ.ศ. 2460 เป็นบ้านที่อยู่อาศัยของ ร.อ.ท. ขุนอินทรีศรี (ช้อย ณ นคร) หลานพระยา เสนานุชิต (นุช ณ นคร) อาคารที่พักของผู้ปกครองเมือง ตั้งแต่อดีตลักษณะอาคาร ปัจจุบันได้รับการบูรณะเป็นที่ท่องเที่ยวภายใต้มนต์ขลังของตัวอาคาร
	โรงเรียนเต้าหมิง	สถานที่สอนภาษาจีนกลุ่มแรก และแห่งเดียวในพื้นที่ในสมัยก่อนเป็นของเอกชนอย่างไม่เป็นทางการ แรกเริ่มเดิมทีเป็นการเขียนตามภาษาจีน ฮกเกี้ยน ซึ่งเป็นภาษาจีนกลางออกเสียงว่า “เต้าหมิง” คำว่า “เต้า” แปลว่า นำทาง ส่วนคำว่า “หมิง” แปลว่า แสงสว่าง ซึ่งแปลได้ว่า “นำทางสู่ความรู้” ของกลุ่มเด็ก เยาวชนในพื้นที่เป็นลักษณะอาคารสองชั้นแต่ปัจจุบันได้เลิกกิจการไป
	วัดเสนานุชรังสรรค์	วัดเสนานุชรังสรรค์เป็นวัดเก่าแก่สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2390 เดิมเรียกว่า “วัดใหม่กำแพง” เนื่องจากกำแพงด้วยอิฐถือปูน สูง 2 เมตร ทั้ง 4 ด้าน มีการกล่าวว่า วัดแห่งนี้เคยเป็นสถานที่ถือน้ำพิพัฒน์สัตยา ซึ่งภายในวัดพบพระพุทธรูปเก่าแก่ภายในอุโบสถ อีกทั้ง เป็นที่ตั้งรวบรวมสิ่งของเครื่องใช้เก่าแก่อันอดีตที่รวบรวมไว้ในวัด
	พิพิธภัณฑชุมชนตะกั่วป่า	พิพิธภัณฑชุมชนตะกั่วป่าเป็นอาคารลักษณะสองชั้น ตั้งอยู่ภายในวัดเสนานุชรังสรรค์ เป็นสถานที่เก็บรวบรวมของเครื่องใช้ ตั้งแต่ยุคสมัยของการทำเหมืองแร่ อุปกรณ์ต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งสิ่งของหาชมได้ยากในปัจจุบัน สะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนในตะกั่วป่า

จากตารางดังกล่าวข้างต้นแสดงถึงความพร้อมของชุมชนที่มีรากฐานความเป็นมาจากร่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมที่จำแนกเกณฑ์ทั้งจับต้องได้และจับต้องไม่ได้นับตั้งแต่อดีตเป็นทุนที่ชุมชนร่วมกันอนุรักษ์รักษามาจนถึงปัจจุบัน อีกทั้ง ในเรื่องของศักยภาพชุมชนและจิตสำนึกร่วมในการเป็นแบบแผนรื้อฟื้นในการดึงฐานทรัพยากรที่มีอยู่นำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งการต่อยอดการจัดตั้งกลุ่มชมรมและการสนับสนุนทางการท่องเที่ยวผสมผสานความสัมพันธ์ระหว่างวิถีท้องถิ่นของผู้คนกับการใช้พื้นที่ได้อย่างตรงจุด

2. แนวทางการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่เทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

ด้วยบริบทของพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองตะกั่วป่ามีความผูกพันทางประวัติศาสตร์ รวมทั้ง วิถีการดำเนินชีวิต การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเป็นวิถีวัฒนธรรมที่มีลักษณะทางชาติพันธุ์ที่ใกล้เคียง ดังเช่นจังหวัดใกล้เคียง คือ ภูเก็ต เมื่อย้อนนึกถึงการเข้ามาของกลุ่มคนที่เข้ามาในยุคของเหมืองแร่ ที่มีความมั่งคั่งและส่งผลให้มีการสืบเชื้อสายในพื้นที่ยกให้เกิดมีการแต่งงานกับคนท้องถิ่น วิถีของชาวเหมืองจึงถูกสืบทอดต่อกันมาในปัจจุบันเป็นตัวตนที่ยังคงหลงเหลือในพื้นที่ ซึ่งเสนอเป็นแนวทางดังนี้

2.1 พื้นที่โยธยาอดีต: การสื่อความหมายผ่านการท่องเที่ยวโดยใช้ฐานทางเทคโนโลยี

ด้วยสภาพพื้นที่กลุ่มชาวจีนซึ่งส่วนใหญ่เป็นเชื้อสายฮกเกี้ยนที่ยังคงเหลือได้พบว่า มีจำนวนสถานที่ท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ในบริเวณ 2 ชุมชนในพื้นที่ศึกษาเป็นจำนวนมาก และสามารถเป็นจุดเด่นของพื้นที่ในเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นไทยเชื้อสายจีน รวมทั้ง กลุ่มคน ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และศาลเจ้า การกราบไหว้ของผู้ศรัทธา ทั้งในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง ในส่วนของแนวทางในรื้อฟื้นพื้นที่ใช้หลักการของการโยธยาอดีตผ่านการสื่อ การสร้างความหมายแก่นักท่องเที่ยว เป็นการยกเรื่องเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยใช้ฐานของทุนในเรื่องพิธีกรรม ความเชื่อ และประเพณีในพื้นที่ ผสมผสานกับ การใช้เทคโนโลยีโดยการให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาได้เรียนรู้ความสำคัญของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและวิถีความเป็นอยู่ เป็นการระบุชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของสิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์ซึ่งในการสะท้อนเรื่องราว (Story line) ผ่านเรื่องเล่า คือ วิธีการง่าย ๆ และเป็นจุดขายผ่านทางเทคโนโลยีซึ่งเป็นวิธีที่ง่ายต่อการเข้าถึงกลุ่มที่เป็นตัวช่วยในการทำให้กลุ่มของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาได้รับรู้ถึงคุณค่าความสำคัญของสถานที่ และผู้คน รวมทั้ง ความผูกพันกับวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชน รวมทั้งแนวทางที่ชุมชน ภาครัฐ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการไปปรับใช้ ดังนี้

2.1.1 Content Marketing การสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านการแสดง QR CODE สถานที่ที่สำคัญให้นักท่องเที่ยวซึ่งเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาจะถูกจัดไว้ตามจุดของชุมชนที่สามารถ Scan และได้รับรู้เรื่องราว (Story) ในการพูดถึงภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ เหตุการณ์สำคัญ ความเป็นมา ผู้ปกครองเมือง ประวัติการบูรณะ รวมทั้ง สิ่งก่อสร้างเพื่อการสังเคราะห์องค์ความรู้ถึงคุณค่า และความเชื่อพิธีกรรมที่ผูกพันกับวิถีชีวิตคนในพื้นที่เทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา การพัฒนาระบบจึงเป็นสิ่งสำคัญในการให้ภาครัฐและหน่วยงานที่สนับสนุนในการนำไปพัฒนา ซึ่งข้อดีจะสามารถถ่ายทอดเรื่องราวโดยใช้ผ่านสื่อออนไลน์เพื่อการประชาสัมพันธ์แบบลูกโซ่ เนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบันอยู่ภายใต้ระบบของเทคโนโลยี กลุ่มของนักท่องเที่ยวเข้ามาเพื่อไม่ให้เป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบเก่า คือ การเข้ามาเพียงแค่อถ่ายรูป แต่การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่นั้นมาเพื่อรับรู้ถึงความหมายของมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่อีกทางหนึ่ง

2.1.2 Guideline แนวทางในการพัฒนาระบบรองรับของพื้นที่ในการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมและการรองรับระบบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เนื่องจากการลงพื้นที่ภาคสนามพบว่า พื้นที่สองชุมชนมีศาลเจ้าจำนวนมาก ด้วยกลุ่มคนทางชาติพันธุ์และการนับถือ ชุมชนจึงสามารถพัฒนาระบบด้วยการใช้เทคโนโลยีเป็นการท่องเที่ยวเชิงศาลเจ้าเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ความเป็นมาของอดีต วิธีการไหว้ เสมือนได้เรียนรู้อดีตไปพร้อมกับการของพร เนื่องจากการบอกกล่าวเกี่ยวกับการใช้งานเป็นนวัตกรรมใหม่ที่เข้ามาในพื้นที่ ผ่านการส่งเสริมร่วมกันโดยการประสานความร่วมมือ ทั้งการจัดกิจกรรมทั้งภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่

2.1.3 Route การร่วมมือจากคนในชุมชนเพื่อจัดทำเส้นทางเชื่อมสถานที่เพื่อให้เห็นพลวัตทางประวัติศาสตร์ ในพื้นที่เมื่อนักท่องเที่ยวไปถึงจุดหมาย มีจุดชัดเจนในการเริ่มต้นและการเชื่อมโยงไปยังอีกสถานที่ต่อไปในพื้นที่ ซึ่งกล่าวได้ว่า สภาพพื้นที่และความพร้อมด้วยพื้นที่ที่อยู่ติดกันสามารถจัดเป็นเส้นทางที่อยู่ติดกันได้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายและเป็นจุดขายได้มากขึ้นกว่าเดิม เช่น เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอาหาร เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เส้นทางวิถีชนบท เป็นต้น การจัดทำเส้นทางเป็นวิธีหนึ่งของการเรียนรู้ ประสบการณ์ และหวนถึงอดีต (Nostalgia) ที่นักท่องเที่ยวได้รับเมื่อไปได้สัมผัสสถานที่โดยการมาเยือนที่เทศบาลเมืองตะกั่วป่า ได้ผ่านเส้นทางที่นักท่องเที่ยวกระดืบเป็นกิจกรรมในอนาคตได้

การรื้อฟื้นเมืองเก่าในเทศบาลเมืองตะกั่วป่าสู่การยกระดับเป็นแนวทางโดยใช้ “ทุนมรดกทางวัฒนธรรม” เป็นฐานหลัก (Based on) ที่อาศัยการผนวกกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ร่วมด้วยเน้นการเล่าเรื่องราว (Story telling) ที่นำเสนอเรื่องราวของพื้นที่และนำอดีตมาเป็นจุดขายเสมือนการท่องเที่ยวโดยอาศัยอดีตนั้น สกาวรัตน์ บุญวรรณ [14] ได้ชี้ให้เห็นว่า การต่อยอดบริบทพื้นที่จากสิ่งก่อสร้างเก่าแก่ความเป็นพลวัตที่มีคุณค่าและสามารถเชื่อมโยงมาจากอดีต เพื่อสะท้อนความเป็นตัวตนของคนในท้องถิ่น แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงตามบริบทของเวลาแต่คุณค่าที่อยู่ในจิตสำนึกยังคงดำรงอยู่ จะต้องอาศัยให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาได้เรียนรู้และเข้าใจเหตุการณ์ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่ ผ่านอาศัยประสบการณ์ในการท่องเที่ยวการอาศัยทุนทางวัฒนธรรม การทำความเข้าใจและอธิบายปรากฏการณ์ของพื้นที่ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่าในเทศบาลเมืองว่า มีทุนที่สำคัญหลักอะไรบ้างในการพัฒนาทำความเข้าใจชุมชนท้องถิ่นในทางฐานะการศึกษาเรื่องจากอดีตและแนวทางที่ได้เป็นเพียงหลักการเบื้องต้นในผนวกกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชนทั้งภาครัฐและชุมชนในการจัดเก็บข้อมูล และแนวทางต่อยอดสู่นโยบายทางการท่องเที่ยวซึ่งนำซึ่งผลสะท้อนย้อนกลับสู่ชุมชน

2.2 การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม

การจัดการชุมชนเชิงสร้างสรรค์ คือ การจัดการสภาพความพร้อมของชุมชนภายใต้ฐานทางมรดกทางวัฒนธรรม ในการอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจิตสำนึก ในการรักบ้านเกิดผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการแก้ปัญหาอย่างตรงจุด จากแนวทางการสัมภาษณ์มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลในรูปแบบของกิจกรรมมีดังนี้

2.2.1 กิจกรรมเรื่องราวสะท้อนวิถีชีวิต การเรียนรู้ที่เน้นการนำทุนมาสร้างสรรค์สร้าง เน้นการนำต้นทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนตั้งแต่อดีต อาทิ การบอกเล่าเรื่องราวของกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนที่เข้ามาอาศัยในตะกั่วป่าเป็นจำนวนมาก หรือวิถีชีวิตของชาวกุลิเหมืองแร่ที่เข้ามาใช้แรงงานจนกระทั่งหมดยุคเหมืองแร่ตึก ซึ่งเป็นการสะท้อนประวัติศาสตร์โบราณในพื้นที่ผ่านการจำลองกิจกรรม เป็นเรื่องเล่าเนื่องจากพื้นที่บริเวณเมืองเก่าเปรียบดังพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตที่สามารถขับเคลื่อน ได้โดยที่ไม่จำเป็นต้องมีการท่องเที่ยวหรือการจัดงานแต่สามารถขยายการท่องเที่ยวได้ในทุกวัน

2.2.2 กิจกรรมที่สร้างแรงบันดาลใจ เรื่องราว (Story) อาจมีการกำหนดกิจกรรมโดยที่มีเนื้อหา (Content) ที่น่าสนใจต่อนักท่องเที่ยวตลอดการเดินทางเยี่ยมชมเป็นกิจกรรม ที่ร้อยเรียงเรื่องราวการแสดงออกหรือแม้กระทั่งประวัติบุคคลที่สำคัญในการทำคุณประโยชน์ในตะกั่วป่า ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ทั้งระบบความคิด ความเชื่อนำไปต่อยอดและเข้าใจรูปแบบได้มากยิ่งขึ้น

2.2.3 กิจกรรมการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม เริ่มจากคนในชุมชนผ่านการจัดตั้งกลุ่มสมาชิก ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง และการจัดการท่องเที่ยวเสมือน เป็นการสร้างเครือข่ายในชุมชนกับกลุ่มคนภายนอกที่เข้ามาท่องเที่ยว และสามารถนำมาปรับการใช้ประโยชน์ ต่อยอดเป็นต้นแบบตัวแทนชุมชนในการอนุรักษ์เมืองเก่าในภาคใต้หรือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสามารถ ให้บางกลุ่มเข้ามาศึกษาดูงานได้

2.2.4 กิจกรรมส่งเสริมให้เห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ เป็นกิจกรรมที่แฝงด้วยเนื้อหาความรู้ของ มรดกทางวัฒนธรรมที่คนในชุมชนหรือกลุ่มการจัดการท่องเที่ยวเสนอความคิดเห็นผ่านการเรียนรู้ร่วมกัน ในสถานที่จริง เห็นความสำคัญและตระหนักถึงความเก่าแก่ เช่น การอนุรักษ์พิพิธภัณฑสถาน สถาปัตยกรรม การ แต่งกาย ขนมหัตถ์ ประเพณี โบราณ หรือ เทศกาลกินผัก (ที่อำเภอตะกั่วป่า โดยเฉพาะ ย่านที่คนในชุมชน เรียกว่า ตลาดเก่าเรียกแทนประเพณีกินเจ) สร้างโอกาสและค้นหาสิ่งที่อยู่ในพื้นที่และเกิดการยอมรับทาง วัฒนธรรม (Cultural Acceptance) ซึ่งกันและกันขึ้นผ่านการท่องเที่ยว กล่าวได้ว่า หลักการสำคัญมรดกทาง วัฒนธรรมที่ถูกปรับประยุกต์ กับการท่องเที่ยวนั้นเป็นการศึกษาและจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบหนึ่งผ่านเรื่องเล่า ให้ผู้คนได้มาเรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่มากยิ่งขึ้น จนนำไปสู่การสามารถขยายโปรแกรม การท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มมูลค่ากระจายกำลังการผลิตได้ยิ่งขึ้น

2.3 รูปแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวชมมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่เรียนรู้วิถีชุมชนในเขต เทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เวลา 1 วัน

ปัญหาการจัดการจัดการและรูปแบบการท่องเที่ยวที่พบในเขตเทศบาลเมืองตะกั่วป่านั้นเกิดจาก คนในชุมชนมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยว แต่เป็นกิจกรรมแบบท่องเที่ยวเชิงเดี่ยว คือ การท่องเที่ยวเมืองเก่า การท่องเที่ยววัด การชมศิลปะข้างถนน เป็นต้น ดังนั้น การพัฒนาโปรแกรมนั้นในการเสนอให้เป็นรูปแบบใน การท่องเที่ยวได้ทั้งวันและสามารถยกระดับกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เป็นแผนการพัฒนาในอนาคต ส่งผลให้มีการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่กลุ่มคนมีการบริหารจัดการกันเอง รูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นทางรอง และพบว่า การบริหารจัดการแบบเก่ามีการกระจุกในพื้นที่เขาหลัก อำเภอตะกั่วป่าเป็นหลัก เมื่อมีเวลาคงเหลือที่เพียงพอจึงมาท่องเที่ยวในเมืองเก่า จากหลักการนี้ผู้วิจัยจึง เสนอโปรแกรมในพื้นที่เต็มรูปแบบ สามารถต่อยอดในการพัฒนามัคคุเทศก์ท้องถิ่นในพื้นที่ได้และเป็นการนำ เสนอการท่องเที่ยวที่มีการเรียนรู้วิถีของชุมชน ดังนี้

09.00 น. นัดพบกันที่จุดนัดหมายบริเวณศาลเจ้าพ่อกวนอู (อำมไต้) บนถนนศรีตะกั่วป่า ย่านเมืองเก่าตะกั่วป่า

09.30 น. นำทุกท่านสู่ชุมชนตลาดใหญ่และชุมชนเสนานุซังสรรค์บริเวณย่านเมืองเก่า ชมเมืองเก่า จวนเจ้าเมืองและแนะนำที่ตั้งเมือง ชม Street Arts อาคารสถาปัตยกรรมโบราณในพื้นที่

10.30 น. สักการะ บูชาศาลเจ้าพ่อกวนอูในบริเวณถนนศรีตะกั่วป่าและถนนอุดมธารา

11.30 น. เที่ยววัดปทุมธารา วัดคูหาภิมุขและวัดเสนานุซังสรรค์

12.00 น. รับประทานอาหารกลางวันขนมจีน หมี่สั่ว และขนมพื้นถิ่น

13.00 น. นำทุกท่านทดลองการลงทำขนมเต้าส้อขนมขึ้นชื่อที่ตะกั่วป่าและสามารถนำไปเป็น ของฝากได้

15.00 น. เรียนรู้วิถีชีวิตการแต่งกายแถบฝั่งอันดามัน “ปะบ๋า ยาย่า” ลองใส่ชุดและเครื่องแต่งกาย และเรียนรู้วิถีชีวิตของคนในพื้นที่ผ่านเรื่องเล่า

โปรแกรมดังกล่าวข้างต้นเป็นการยกตัวอย่างรูปแบบในการนำเสนอที่นำมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้กล่าวไปแล้วในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 นำมาต่อยอดพัฒนาเป็นการเพิ่มกิจกรรมขึ้นอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลักในการนำเสนอเรื่องราว วิถีชีวิตที่สะท้อนผ่านการจัดการท่องเที่ยวและเพิ่มมูลค่า สะท้อนความเป็นตัวตนของคนในตะกั่วป่าแก่สายตาของนักท่องเที่ยวเพื่อให้ได้รับประโยชน์กับทั้งสองฝ่ายในการเข้ามาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้

สรุปและการอภิปรายผล

จากงานศึกษาในเรื่องมรดกทางวัฒนธรรมสู่แนวทางในการยกระดับสู่การจัดการการท่องเที่ยวพบว่า พื้นที่เทศบาลเมืองตะกั่วป่ามีความพร้อม ศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสามารถอาศัยพลังหลักจากกระบวนการมีส่วนร่วม และทุนทางมรดกวัฒนธรรมชุมชนจากอดีตมาเป็นฐานในการพัฒนาได้ ซึ่งสามารถสรุปประเด็นทางการศึกษาตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. มรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่เทศบาลเมืองตะกั่วป่าพบว่า มีฐานทางทรัพยากรที่เห็นได้ชัดที่สามารถต่อยอดเป็นการท่องเที่ยวพบว่า มีแหล่งโบราณสถาน โบราณคดี รวมทั้ง คติ ความเชื่อ และระบบคิดที่ผลพวงจากความหลากหลายของกลุ่มคน ทั้งกลุ่มคน ไทยจีนเชื้อสายฮกเกี้ยนที่เป็นจำนวนมากที่สุดในพื้นที่ กลุ่มคนชาติพันธุ์และต่างศาสนา สิ่งเหล่านี้ล้วนสะท้อนถึงตัวตน ก่อให้เกิดการสร้างอาคารแบบทรงที่เป็นเฉพาะอาหารพื้นถิ่น การแต่งกายพื้นเมืองชุดบะขำ ยาย่า ศาลเจ้า และพิธีกรรมตามเทศกาล กล่าวได้ว่า สืบเนื่องมาจากวิถีของการทำเหมืองแร่ตั้งแต่การเข้ามาในสมัยรัชกาลที่ 3 พื้นที่สองชุมชนสามารถเป็นกำลังหลักในการพัฒนาต่อยอดถูกค้นพบในเขตเทศบาลเมืองตะกั่วป่าโดยในการปรับปรุงและการใช้พื้นที่ต้องรื้อฟื้นเชิงวัฒนธรรม ดังที่สกวาร์ตัน บุญวรโณ และคณะ [15] กล่าวว่า การอนุรักษ์ต้องทำควบคู่ไปกับเชิงพาณิชย์เพื่อสัมผัสกับบรรยากาศในอดีตภายใต้บริบทพื้นที่ที่แทรกซ้อนความหมายแก่ผู้พบเห็น ดังอีกข้อค้นพบว่า หลักการสำคัญ คือ สามารถจำแนกมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ และจับต้องไม่ได้ในพื้นที่ รวมทั้ง จุดเด่นที่สำคัญที่สามารถนำมาเป็นจุดขายได้ การชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการปฏิสัมพันธ์กับแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ตามทัศนะของเกรียงไกร เกิดศิริ และคณะ [16] มองว่า การเคลื่อนย้ายของผู้คนที่เกิดจากโครงสร้างทางสังคมหลากหลายปัจจัย ส่งผลให้แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับบริบทประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่มีความค่า และสะท้อนพัฒนาการฐานคิดที่สำคัญ เป็นมิติของการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ เพิ่มศักยภาพในมิติเชิงคุณค่านำไปสู่การพิทักษ์รักษาอย่างเหมาะสม (Appropriate Protection) สิ่งสำคัญในการนำฐานทางทรัพยากรเพื่อรื้อฟื้น หมายถึง การบอกเอกลักษณ์ ปัจจุบันพบว่า ทรัพยากรทางวัฒนธรรมถูกปรับรับกับการท่องเที่ยว เป็นสิ่งสำคัญที่มุ่งหวังทางการท่องเที่ยว เป็นการสนับสนุนในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำความเข้าใจคุณค่าทางสังคมวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมเพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาวิกฤติทางอัตลักษณ์ (Crisis Identity) ผ่านประสบการณ์ร่วมกับเจ้าของพื้นที่หรือเจ้าของวัฒนธรรมนั้น รายได้ให้แก่ชุมชนเป็นทางเสริม แต่เน้นคุณค่าชุมชนเป็นสำคัญ [17] ดังนั้น การศึกษาที่สำคัญในเรื่องของมรดกทางวัฒนธรรมและการจำแนกนั้นต้องระบุถึงคุณค่า ความคิด และระบบความสัมพันธ์เพื่อเชื่อมโยงฐานของชุมชนให้ยังคงอยู่ในรูปแบบเดิมแม้กาลเวลาจะแปรเปลี่ยน

2. ประเด็นในเรื่องการประยุกต์ฐานทางทรัพยากรในส่วนของมรดกทางวัฒนธรรมให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวผลการศึกษาพบว่า การกำหนดพื้นที่ การออกแบบแนวทงนั้นมีการคำนึงถึงการสอดคล้องกับบริบทความเป็นจริงของเทศบาลเมืองตะกั่วป่า และจุดเด่นในการถ่ายทอดความเป็นเอกลักษณ์สู่แนวทงที่ได้ปรับเข้ากับการท่องเที่ยวสอดคล้องกับแนวคิดของ Nurick [18] ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมความเป็นดั้งเดิม คือ สิ่งที่เป็นธรรมชาติ ความหลากหลายในสังคมที่รับรู้ได้ และความคุ้มค่าในการรักษาเพื่อประโยชน์ของรุ่นคือตนเองและอนาคต รวมทั้ง แนวคิดในการออกแบบ ทิศของ Fladmark [19] มองว่า การท่องเที่ยวมรดกทางวัฒนธรรมไม่เพียงแคเป็นตัวแบบในการช่วยเรื่องการทำความเข้าใจถึงผลกระทบของชุมชนที่จัดการท่องเที่ยวที่ได้รับผลโดยตรง แต่ยังรวมถึงการกระจายรายได้ทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการส่งเสริมการตลาดและการขายอีกด้วย ผู้วิจัยจึงเกิดข้อเสนอนะแนวทงในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวออกเป็น 3 รูปแบบ คือ 1) พื้นที่ไฮไฮอดีต การสื่อความหมายทางทงเที่ยว เป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์เพื่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวผ่านเครื่องมือสื่อสารที่สะดวก 2) การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายชุมชน และฝ่ายของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้พื้นที่ที่ชุมชน ร่วมถ่ายทอดประสบการณ์การรับรู้ในการเข้ามาใช้พื้นที่ ในการสร้างกิจกรรมเน้นให้เห็นถึงคุณค่าการคาดหวังถึงการตระหนักร่วม ทั้งคนในชุมชนไปถึงฐานเยาวชนที่เป็นรุ่นต่อไปในการอนุรักษ์ และสะท้อนถึงวิถีชีวิตของชุมชนเองโดยต้องอาศัยภาครัฐเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยในการกำหนดทิศทาง ซึ่งพรทิพย์ เจริญกิจไพศาล [20] เน้นย้ำถึงหลักการสำคัญของการท่องเที่ยวว่าจะต้องมีการพัฒนา กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ในการที่หน่วยงานเข้าไปให้ความรู้ มีการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้อีกด้วย ซึ่งตรงกับการศึกษาในรูปแบบที่ 3 คือ การออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวที่อาศัยหลักของการเน้นให้กลุ่มของนักท่องเที่ยวเข้ามาเพื่อได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวและได้รับประสบการณ์แรงบันดาลใจกลับไปเมื่อมาเยือน เข้าใจวิถีของชุมชนและผลักดันร่วมกันทำกิจกรรมของเด่นในพื้นที่ซึ่งมองว่า กิจกรรมที่ออกแบบนั้น จะสามารถตอบโจทย์เป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ได้ และอยู่ภายใต้ฐานของชุมชนตามระบบคิดสอดคล้องกับที่ Nuryanti [21] มองว่าประเพณี วัฒนธรรมของสังคมและตัวตนของชุมชนต้องสะท้อนผ่านการท่องเที่ยวในการจัดแสดง ดังนั้น วิถีของย่านเก่าในเทศบาลเมืองตะกั่วป่า ในการดิงศักยภาพที่มีต้นทุนที่ดีในการจัดการพื้นที่ในการยกระดับสู่การจัดการท่องเที่ยวผ่านระบบความสัมพันธ์ของชุมชนในการรื้อฟื้นการอนุรักษ์ที่มีระบบเศรษฐกิจมาเชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่นสะท้อนภาพผ่านอดีตที่ถูกแปรเปลี่ยนไปเป็นแนวทงในการอนุรักษ์การใช้พื้นที่ใช้สอย (Using) ในการจัดกิจกรรมพัฒนาเพิ่มมูลค่าต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ชุมชนที่มีฐานทางทรัพยากรใกล้เคียงกับพื้นที่ศึกษา สามารถนำแนวคิดและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยวซึ่งถือเป็นกลไกทางด้านการท่องเที่ยว เพื่อใช้ศักยภาพและความพร้อมไปใช้กับพื้นที่ตนเองและเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือได้

2. หน่วยงานและองค์กรวิจัยที่สนใจสามารถนำแนวทงของกิจกรรมและปรับประยุกต์ตามบริบทเพื่อไปจัดเป็นกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาคประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดโครงการที่เป็นการจัดการฐานทางทรัพยากรเพื่อพัฒนาสู่การท่องเที่ยว และการส่งเสริมด้านบริการให้ชุมชนมีการเข้าถึงเทคโนโลยี รวมทั้ง ให้ชุมชนเข้าใจถึงหลักของการบริหารเกี่ยวกับการจัดทำของที่ระลึก การตลาด ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ รวมถึง การบริการให้มีประสิทธิภาพเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเพิ่มกำลังการท่องเที่ยวได้มากกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาเปรียบเทียบพื้นที่และแนวทางในการดำเนินงานจากพื้นที่ ที่มีการจัดการท่องเที่ยวโดยใช้บริบทเมืองเก่ามาเป็นฐานในการปรับปรุงการดำเนินการร่วมกับชุมชนเพื่อสู่ความยั่งยืนต่อไป
2. ควรมีการศึกษาการพัฒนาพื้นที่และการเชื่อมโยงเสมือนโครงข่าย ในการขยายมิติทางการท่องเที่ยวพัฒนาเป็นโปรแกรมให้สามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียงเพื่อเพิ่มกำลังของนักท่องเที่ยว
3. ควรมีการศึกษามิติและความพึงพอใจและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่เข้ามา รวมทั้ง การประเมินการจัดการแนวทางท่องเที่ยวของชุมชนและนำมาแก้ไขแนวทางในการดำเนินงานเป็นการขยายโอกาสที่ดีในอนาคตในพื้นที่ได้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้ได้รับงบประมาณการสนับสนุนการวิจัยจากโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก หมายเลขโครงการ PHD/0180/2559 และผ่านการรับรองโครงการวิจัยโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รหัสโครงการ PSU IRB 2019 – PSU – St 003 รวมทั้ง ขอขอบพระคุณคณะศิลปศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์อย่างยิ่ง

References

- [1] Nagy, K. (2012). Heritage tourism, thematic routes and possibilities for innovation. *Club of Economics in Miskolc' TMP*, 8(1), 46-53.
- [2] Swarbrooke, J. (1998). *Sustainable tourism management*. New York: CABI.
- [3] UNESCO. (1972). *Convention concerning the protection of world cultural and natural heritage*. Paris: UNESCO. [Online]. Retrieved May 22, 2019, from <https://whc.unesco.org/archive/convention-en.pdf>.
- [4] UNESCO. (2003). *Convention for safeguarding of intangible cultural heritage*. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO).
- [5] ICOMOS Thailand. (2011). *Thailand charter on cultural heritage sites management*. Bangkok .ICOMOS Thailand. (In Thai)
- [6] Feilden, B. M., & Jokilehto, J. (1998). *Management guidelines for world cultural heritage sites*. Rome: ICCROM.

- [7] Saengna, C. (2011). *Protection of underwater cultural heritage in the specific economic zones and shoulders The continents of Thailand*. Master of Laws Degree, Ramkhamhaeng University, Bangkok. (In Thai)
- [8] Ito, N. (2003). *Intangible cultural heritage involved in tangible cultural heritage*. Retrieved from <http://www.international.icomos.org/victoriafalls2003/papers/>.
- [9] Lertcharnrit, T. (2016). *Cultural resource management*. Sirindhorn Anthropology. Center, 2nd edition. Bangkok: Sirindhorn Anthropology Center. (In Thai)
- [10] Ji, L. (2020). Community participation in cultural heritage management: A systematic literature review comparing Chinese and international practices. *Cities*. 96(2020).
- [11] Mowforth, M., & Munt, I. (2016). *Tourism and sustainability*. New York: Routledge.
- [12] Suansri, P. (2011). *CBT has a social space dimension of the community in determining tourism direction, creating learning among homeowners and visitors*. Bangkok: The Thailand Research Fund. (In Thai)
- [13] Giampiccoli, A. (2015). Community-based tourism: origins and present trends. *African Journal for Physical, Health Education, Recreation and Dance*, 21(2). 675-687.
- [14] Boonwanno, S., Boonprakarn, K. & Dhammasaccakarn, W. (2018). Nostalgia and commoditization in tourism dimension of Thai society. *Social Sciences Research and Academic Journal*. 39(13), 1-14. (In Thai)
- [15] Boonwanno, S. (2016). *Old town Takuapa: From area to commoditization in tourism*. (Master of Arts Human and Social Development). Prince of Songkla University, Songkhla. (In Thai)
- [16] Kirdsiri, K., Buranaut, I., & Seneevong Na Ayudhaya, K. (2016). Status assessment of sites in Thailand on the world heritage tentative list: Prospects of being placed on the world heritage list. *NAJUA: Architecture, Design and Built Environment*, 30, 61-75. (In Thai)
- [17] Designated Areas for Sustainable Tourism. (2020). *Definition of Creative tourism*. Retrieved from <http://www.dasta.or.th/creativetourism/th/> (In Thai)
- [18] Nurick, J. (2000). Heritage and tourism. *Locum Destination Review*, 2, 35-38.
- [19] Fladmark, J. M. (1994). Cultural tourism, papers presented at the Robert Gordon University Heritage Convention, Conference proceedings book, Donhead Publishing, London.
- [20] Charoenkitpaisal, P. (2010). *The study of mon community cultural tourism resources to develop ecotourism in pathumthani Province*. (Master of Science Degree in Ecotourism Planning and Management). Srinakharinwirot University, Bangkok. (In Thai)
- [21] Nuryanti, W. (1996). Heritage and Postmodern. *Tourism, annals of tourism research*, 23(2), 249-260.